

UPPHÉRAÐSVEGUR Ræsi í Ormarsstaðaá

Kynning framkvæmda

Magnús Björnsson

Áætlanir og hönnunarkaup Akureyri
Maí 2005

EFNISYFIRLIT

1.	YFIRLIT	2
1.1.	ALMENNT	2
1.2.	MARKMIÐ FRAMKVÆMDAR.....	2
1.3.	MATSSKYLDA	2
1.4.	AFMÖRKUN OG ÁHRIFASVÆÐI FRAMKVÆMDAR.....	2
1.5.	LANDEIGENDUR OG AÐRIR SAMRÁÐSAÐILAR	2
1.6.	RANNSÓKNIR.....	2
2.	STAÐHÆTTIR Á FRAMKVÆMDASVÆÐI	3
2.1.	STAÐHÆTTIR.....	3
2.2.	NÚVERANDI VEGUR	3
3.	FRAMKVÆMDALÝSING	4
3.1.	ENDURBYGGÐUR VEGUR.....	4
3.2.	STOKKUR.....	4
3.3.	EFNISÞÖRF.....	4
3.4.	FRÁGANGUR.....	5
3.5.	VINNUBÚÐIR	5
3.6.	REKSTUR	5
4.	ÞÆTTIR SEM LÍKLEGA VALDA UMHVERFISÁHRIFUM	6
4.1.	VEGAGERÐ	6
4.2.	EFNISTAKA	6
5.	LÝSING Á STAÐHÁTTUM	7
5.1.	LANDSLAG.....	7
5.2.	LANDEIGENDUR OG LANDNOTKUN.....	7
5.3.	JARÐMYNDANIR OG VATN.....	7
5.4.	GRÓÐURFAR OG FUGLAR.....	8
5.5.	SVÆÐI Á NÁTTÚRUMINJASKRÁ	8
5.6.	MENNINGARMINJAR.....	8
6.	AÐGERÐIR Á FRAMKVÆMDATÍMA.....	8
7.	NIÐURSTAÐA.....	9
8.	HEIMILDIR	10
9.	TEIKNINGAR	10

1. YFIRLIT

1.1. ALMENNT

Vegagerðin fyrirhugar að setja 41 m langan steypnan stökk í Ormarsstaðaá á Upphéraðsvegi, vegnúmer 931. Ræsið kemur í stað einbreiðrar brúar. Vegurinn verður hækkaður frá því sem nú er. Framkvæmdasvæðið nær yfir 260 m langan kafla og liggur um lönd Ormarsstaða og Áss. Framkvæmdir hefjast vorið 2005 og eru verklok áætluð um haustið 2005.

Vegagerðin telur að framkvæmdin hafi ekki umtalsverð neikvæð áhrif á umhverfið.

1.2. MARKMIÐ FRAMKVÆMDAR

Markmið framkvæmdar er að auka umferðaröryggi á Upphéraðsvegi og tryggja greiðari samgöngur. Vegurinn verður 6,5 m breiður með malarslitlagi. Hönnunarhraði verður 80-90 km/klst.

1.3. MATSSKYLDA

Framkvæmdin telst ekki matsskyld skv. lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum. Framkvæmdum verður hagað þannig að neikvæð áhrif þeirra verði sem minnst og haft samráð við ýmsa aðila.

1.4. AFMÖRKUN OG ÁHRIFASVÆÐI FRAMKVÆMDAR

Áhrifasvæði framkvæmdarinnar þar sem áhrifin eru tengd bættum og öruggari samgöngum er Upphérað vestan Lagarfljóts. Framkvæmdasvæðið sjálft, þ.e.a.s. það svæði sem fer beint undir vegagerð og efnistöku er í Fljótsdalshéraði.

Framkvæmdin afmarkast af uppbyggingu vegarins á svæðinu. Rekstur mannvirkisins og viðhald verður um fyrirsjáanlega framtíð eftir að framkvæmd lýkur. Mögulegt framkvæmdasvæði sést á teikningu 1.

1.5. LANDEIGENDUR OG AÐRIR SAMRÁÐSAÐILAR

Samráð verður haft við eftirtalda aðila og þeim send kynningargögn:

- Landeigendur; Ormarsstaðir og Ás
- Sveitarstjórn Fljótsdalshrepps

1.6. RANNSÓKNIR

Vegagerðin hefur gert rannsóknir á efni á fyrirhuguðum efnistökuáhrifum. Veglínin hefur verið þversniðsmæld og árfarvegur Ormarsstaðaár hefur verið kannaður með tilliti til undirstöðu undir ræsi. Ekki er talin þörf á öðrum rannsóknum þar sem framkvæmdin er öll á núverandi vegsvæði.

2. STADHÆTTIR Á FRAMKVÆMDASVÆÐI

2.1. STADHÆTTIR

Fyrirhuguð framkvæmd er norðan við Lagarfliót, um 11 km suðvestan við Fellabæ. Ormsstaðaá er dragá og er vatnasvið árinna ofan við núverandi brú um 52 km². Stærstu flóð eru yfirleitt í leysingum á vorin. Rennsli árinna hefur ekki verið mælt en hönnunarflóð er metið 105 m³/s.

2.2. NÚVERANDI VEGUR

Upphéraðsvegur er tengivegur. Vegsvæði hans er 30 m breitt og nær 15 m frá miðlínu vegar til hvorrar hliðar.

Upphéraðsvegur er samtals um 55 km að lengd. Á þessum kafla er einbreið brú, 12 m löng og 2,62 m breið. Aðkoma að henni er með takmarkaða sjónlengd. Framkvæmdin nær til þessa kafla.

Mynd 1. Horft vestur Upphéraðsveg að brú yfir Ormarsstaðaá

Ársgdagsumferð á Upphéraðsvegi á þessum kafla var 123 bílar á dag árið 2003. Framreiknuð umferð árið 2023, 20 árum seinna, er 146 bílar á dag. Hlutfall þungra bifreiða hefur ekki verið metið.

3. FRAMKVÆMDALÝSING

3.1. ENDURBYGGÐUR VEGUR

Framkvæmdakafliinn liggur frá stöð 340, um 370 m frá afleggjara að Ormarsstöðum, að stöð 600, sunnan við Ormarsstaðaá. Framkvæmdasvæðið er allsstaðar innan núverandi vegsvæðis.

Reiknað er með að framkvæmdasvæðið verði að jafnaði um 12-41 m breitt. Breiddin fer eftir hæð fyllinga og dýpt vegskeringa og er mest yfir ána þar sem stokkurinn verður settur.

Vegurinn verður að mestu lagður á fyllingu en skering verður meðfram veginum norðan við Ormarsstaðaá. Vegrið verður sett beggja vegna vegarins þar sem hann liggur yfir ána.

Vegurinn verður af vegtegund C2, sem er 6,5 m breiður vegur með 6,0 m breiðri akbraut og bundum öxlum. Hönnunarhraði verður 80-90 km/klst.

Ekki þykir ástæða til að lagfæra planlegu vegarins en hæðarlegu hans verður breytt til að laga sjónlengdir. Hann verður hækkaður um 4,6 m þar sem mest er, yfir ána. Halli í vegköntum á fyllingum verður 1:1,75-2,5. Ekki er gert ráð fyrir reiðvegi meðfram veginum.

Búast má við að umferð um svæðið tefjist eitthvað meðan á framkvæmdum stendur vegna efnaflutninga eftir núverandi vegi. Á framkvæmdatíma eykst hljóð- og loftmengun á svæðinu vegna umferðar stórra vinnuvéla.

3.2. STOKKUR

Byggja á 5,25 m breiðan steiptan stökk í farveg árinna. Mesta lengd bogans er 41 m. Sökkull stokksins verður steiptur. Stokkurinn verður byggður í tveimur hlutum. Annar hluti bogans verður steiptur og fyllt yfir hann til að hleypa umferð á til bráðabirgða, áður en núverandi brú verður rifin og síðari hluti stokksins verður byggður.

3.3. EFNISÞÖRF

Áætluð efnisþörf í verkið er um 14.860 m³ sem að mestu verður fengið úr opinni námu í landi Áss. Reiknað er með að taka 12.500 m³ í fyllingar og fláafleyga, 400 m³ af efra burðarlagsefni, 1400 m³ af neðra burðarlagsefni og 60 m³ af efni í slitlag. Efni úr skeringum er um 500 m³.

Tafla 1. Efnisþörf

	<i>magn í m³</i>
Slitlag	60
Efra burðarlagsefni	400
Neðra burðarlagsefni	1.400
Fyllingar og fláafleygar	12.500
Samtals	14.360

Tafla 2. Efnistaka

	<i>Slitlag m³</i>	<i>Efra Burðarlag m³</i>	<i>Neðra burðarlag m³</i>	<i>Fyllingar og fláafleygar m³</i>	<i>Samtals m³</i>
Náma	60	400	1.400	12.000	13.860
Skeringar				500	500
Samtals	60	400	1.400	12.500	14.360

Efni verður tekið úr námu í landi Áss, ofan við veg vestan Ormsstaðaár. Náman liggur við veginn við stöð 600. Efni í námunni er mól sem nota á í fyllingu og burðarlag. Efni hefur áður verið tekið úr námunni og er hún að hluta til opin. Gert er ráð fyrir því að efni verði tekið úr botni núverandi námu og að náma verði stækkuð til vesturs. Náman er metin með meðal verndargildi, þ.e. í verndargildisflokki 3, samkvæmt skilgreiningum Vegagerðarinnar.

3.4. FRÁGANGUR

Í útboðsgögnum verður greint frá hvernig haga skuli frágangi vegkanta, fyllinga og skeringa. Reynt verður að haga framkvæmdum þannig að sem minnst rask verði á gróðri og jarðvegi og að vegskeringar verði ekki hafðar opnar lengur en nauðsyn krefur.

Við uppgræðslu verður farið eftir leiðbeiningum Vegagerðarinnar um gróðurhönnun á vegsvæðum í dreifbýli. Sáð verður í vegkanta og vegfláa á grónu landi. Áður en sáð er verður landið sléttað í samræmi við landslag og halla. Sáð verður gróðurtegundum sem henta fyrir svæðið og skera sig ekki úr umhverfinu.

Vegagerðin mun sjá um að girða meðfram vegunum í samráði við landeigendur þar sem raska þarf núverandi girðingum og tryggja áfram tengingar inn á tún. Vegtengingar verða aðlagðar nýrri hæðarlegu vegarins.

3.5. VINNUBÚÐIR

Ef verktaki setur upp vinnubúðir, þá verður það gert í samráði við heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra, landeigendur og eftirlitsmann Vegagerðarinnar. Í útboðsgögnum verður farið fram á að verktaki fari eftir öllum gildandi lögum og reglum sem um vinnubúðir gilda.

3.6. REKSTUR

Eftir að framkvæmdum lýkur tekur við rekstur mannvirkisins. Framkvæmdir sem tengjast rekstri eru m.a. viðhald og snjómokstur. Þá tengjast öryggi samgangna, umferð og mengun af hennar völdum rekstri fyrirhugaðs vegar.

4. ÞÆTTIR SEM LÍKLEGA VALDA UMHVERFISÁHRIFUM

Skilgreindir eru þeir umhverfisþættir sem líklegt er að verði fyrir áhrifum vegna fyrirhugaðrar framkvæmdar og hvaða framkvæmdaþættir það eru sem valda þeim. Eftirfarandi eru þættir sem líklegir eru til að valda umhverfisáhrifum:

4.1. VEGAGERÐ

Umhverfisáhrif vegagerðar fara eftir staðsetningu og hönnun vega, stærð vegsvæðis og frágangi.

Þegar endurbyggður er gamall vegur má búast við að áhrif framkvæmdarinnar séu minni en þegar um nýbyggingu er að ræða. Helstu áhrif framkvæmdar felast í bættum samgöngum og auknu umferðaröryggi.

Vegaframkvæmd getur haft áhrif á gróin svæði, jarðmyndanir og mannvistarleifar. Uppbygging og rekstur vegar getur haft áhrif á dýralíf. Vegaframkvæmdir geta haft sjónræn áhrif og markað ný spor í landslagið.

Umferð vinnuvéla á framkvæmdartíma hefur líklega áhrif á hávaða, útblástursmengun, hættu á mengunarslysum og rykmengun.

Nýr vegur er hannaður til að auka umferðaröryggi vegfarenda og bæta samgöngur. Bættar samgöngur kunna að hafa margvísleg áhrif, t.d. á byggð á svæðinu, ferðaþjónustu/útivist og opinbera þjónustu. Loks má gera ráð fyrir að fyrirhuguð vegalagning hafi áhrif á hagræna þætti og fara þau eftir arðsemi framkvæmda. Þá hafa breyttar samgöngur áhrif á útblástur mengandi efna frá umferð.

4.2. EFNISTAKA

Umhverfisáhrif efnistöku eru háð staðsetningu, efnispörf framkvæmdarinnar og frágangi námunnar að efnistöku lokinni. Efnistökuastaðir og efnispörfin ráðast af staðsetningu vegarins.

Við lagningu vega þarf efni í klæðingu, burðarlög og fyllingar. Efnistaka getur haft áhrif á gróður, dýralíf, mannvistarleifar eða jarðmyndanir. Þá breytir efnistaka landslagi.

Umhverfisáhrif efnistöku vegna þessarar framkvæmdar eru óveruleg. Efnistaka er lítil og er úr námu sem er opin en þarf að stækka.

5. LÝSING Á STAÐHÁTTUM

5.1. LANDSLAG

Vegurinn á þessum kafla liggur meðfram vestanverðu Lagarfljóti, ofan í lægð við Ormarsstaðaá. Meðfram veginum er mólendi og melar en einnig eru opnar námur beggja vegna árinna. Ormarsstaðaá er dragá með grýttum botni.

Áhrif á landslag

Reiknað er með að framkvæmdin muni hafa lítil áhrif á landslagið, bæði á námusvæðum og þar sem vegurinn liggur. Landslaginu við vegastæðið hefur þegar verið raskað með núverandi vegi en náma vestan við ána verður stækkuð til vesturs.

Gengið verður þannig frá vegsvæði að vegur falli vel að landi. Sáð verður í vegkanta. Reiknað er með að vegkantar verði fljótir að gróa upp og því muni sýnileiki framkvæmdarinnar í landslaginu hverfa fljótt.

5.2. LANDEIGENDUR OG LANDNOTKUN

Framkvæmdin fylgir núverandi vegi um lönd Ormarsstaða og Áss. Náma er vestan við ána í landsi Áss.

Áhrif á landnotkun

Landeigendur og aðrið vegfarendur um Upphéraðsveg munu verða varir við framkvæmdina vegna hávaða, ryks og truflunar á umferð.

Vegurinn mun ekki raska túnum eða beitolöndum en vera kann að hliðra þurfi girðingum lítilsháttar. Reiknað er með að framkvæmdin muni ekki hafa áhrif á landnotkun á svæðinu sem hún liggur um.

5.3. JARÐMYNDANIR OG VATN

Vegurinn liggur um þurrlandi nema þar sem hann liggur yfir Ormarstaðaá. Engar sérstakar jarðmyndanir eru á svæðinu.

Áhrif á jarðmyndanir

Um er að ræða endurbyggingu núverandi vegar. Eins og áður kom fram verður hann að mestu lagður á fyllingu og því lítil hætta á að jarðmyndunum verði raskað.

Áhrif á vatn

Vegurinn liggur hvergi um votlendi. Vegagerðin álitur að framkvæmdin muni hafa óveruleg áhrif á vatnsbúskap á svæðinu. Botn Ormarsstaðaár mun raskast lítillega á framkvæmdatíma.

5.4. GRÓÐURFAR OG FUGLAR

Rask á landi vegna framkvæmdanna er mjög takmarkað. Fyllingar munu skerða gróið mólendi líttilega á vegsvæði og við stækkun námu vestan Ormarstaðaár. Ekki hefur verið kannað hvort sérstæðan gróður eða fugla er að finna í nágrenni framkvæmdasvæðisins. Landinu sem raskað verður við framkvæmdina hefur að miklu leiti áður verið raskað vegna vegagerðar og efnistöku.

Áhrif á gróðurfar

Reiknað er með að áhrif framkvæmdarinnar á gróðurfar verði óveruleg. Þó mun mólendi skerðast líttilega vestan við núverandi námu sem verður stækkuð.

Áhrif á fugla

Framkvæmdin getur haft tímabundin áhrif á fugla meðan á framkvæmdum stendur. Reiknað er með að áhrifin verði óveruleg.

5.5. SVÆÐI Á NÁTTÚRUMINJASKRÁ

Engin svæði á Náttúruminjaskrá eru í nágrenni framkvæmdasvæðisins.

5.6. MENNINGARMINJAR

Engar friðlýstar fornleifar eða sjáanlegar fornleifar eru í vegsvæðinu eða nágrenni þess.

Áhrif á fornminjar

Reiknað er með að framkvæmdin muni ekki hafa áhrif á fornleifar. Ef í ljós koma áður óþekktar fornleifar í vegstæðinu á framkvæmdatíma, sbr. 13. gr. Þjóðminjalaga nr. 107/2000, mun Vegagerðin hafa samráð við Minjavörð Austurlands um aðgerðir.

6. AÐGERÐIR Á FRAMKVÆMDATÍMA

- Vegagerðin mun stuðla að því að röskun á landi verði haldið í lágmarki og að hún takmarkist fyrst og fremst við vegarstæðið sjálft þar sem það er mögulegt. Reynt verður að skerða gróðurlendi sem minnst. Lögð verður áhersla á að verktaki gæti þess vel að raska hvergi landi utan við vegsvæði og skeringasvæði. Verður m.a. allur akstur tækja bannaður utan framkvæmdasvæðis á verk tíma nema að námu.
- Varðandi vinnubúðir verður í útboðsgögnum farið fram á að verktaki fari eftir öllum gildandi lögum og reglum sem um vinnubúðir gilda. Gerðar verða kröfur um að vinnuvélar séu í góðu ástandi og ekki sé olíuleki eða olíusmit frá þeim.
- Ef verktaki þarfnast geymslusvæðis fyrir vinnuvélar, utan fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis, skal hann semja um það landeigendur.
- Vegagerðin mun reyna að byggja veginn í sátt við landeigendur. Landeigendum verða greiddar bætur fyrir efni úr námum sem notað verður til vegagerðar. Girt verður að nýju þar sem hróflað er við girðingum meðfram veginum.
- Svæðið verður jafnað og reynt að gera sár í landinu sem minnst áberandi. Vegagerðin mun græða upp fyllingar og vegskeringar í veglínunni.

7. NIÐURSTAÐA

- Við framkvæmdina verður settur steypdur hólkur í Ormarsstaðaá og vegurinn hækkaður á þeim kafla. Veglínin fylgir allstaðar núverandi vegi.
- Efnistaka er fyrirhuguð úr vegskeringum á vegsvæði og úr námu í landi Áss.
- Framkvæmdin er undanþegin lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.
- Hætta á mengunarslysum næst framkvæmdasvæðinu eykst á framkvæmdatíma en að loknum framkvæmdum verður hættan minni en í dag vegna öruggari vegar.
- Jákvæð umhverfisáhrif framkvæmdarinnar eru töluverð. Þau felast í bættum samgöngum og meira umferðaröryggi þar sem einbreið brú er fjarlægð og sjónlengdir aukast.
- Reiknað er með að neikvæð áhrif framkvæmdarinnar verði óveruleg. Svæðið verður jafnað, grætt upp og reynt að gera sárið í landinu sem minnst áberandi

8. HEIMILDIR

1. Námur, efnistaka og frágangur, 2002: Hafrannsóknarstofnun, Landsvirkjun, Iðnaðarráðuneytið, Umhverfisráðuneytið, Vegagerðin, Veiðimálastofnun, Samband íslenskra sveitarfélaga, Náttúruvernd ríkisins, Veiðimálastjóraembættið, Siglingastofnun og Landgræðsla ríkisins. Reykjavík, 75 bls.
2. Náttúruminjaskrá, febrúar 2005: Heimasíða Umhverfisstofnunar, www.ust.is/natturuvernd/natturuminjaskra.
3. Náttúruverndaráætlun, febrúar 2005: Heimasíða Umhverfisstofnunar, www.ust.is/natturuvern/natturuverndaraetlun..

9. TEIKNINGAR

- Teikning 1. Vegagerðin, (2005): Yfirlitskort
- Teikning 2. Vegagerðin, (2005): Grunnmynd af framkvæmdasvæðinu, mkv. 1:4000.